

บทที่ 1

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 นั้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนา ประเทศเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยส่วนของการอาชีวศึกษานั้นเป็นการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ตั้งแต่ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ทั้งที่เป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติ หรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้

จากข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้กำหนดวิสัยทัศน์สำหรับการปฏิรูปการศึกษารั้งนี้ว่า คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย อย่างมีคุณภาพในทุกระดับและประเภท การศึกษา การอาชีวศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้กับประเทศ โดยเห็นได้จากวิสัยทัศน์การปฏิรูปการศึกษานั้นนำมาสู่ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยมีการกำหนดเป้าหมายในปี 2556 ไว้ดังนี้ 1) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ และมีการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ 2) การจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อการรับรองสมรรถนะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ 3) ขยายการศึกษาระบบทวิภาคี สหกิจศึกษา และการฝึกงานให้มากขึ้น 4) สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น และ 5) กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปเพิ่มขึ้น และมีสมรรถนะตามวิชาชีพตามมาตรฐาน จากประเด็นทั้ง 5 ประการ สอดคล้องกับการอาชีวศึกษามาตรา 4 ซึ่งบัญญัติว่า “เป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนา

กำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี” โดยกฎหมายยังมีการเปิดให้ การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติและความต้องการตลาด เพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น จนสามารถนำไป ประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติ หรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ (อนุชัช รามวงษ์กูร ,2557 : 1)

นอกจากนี้การจัดการอาชีวศึกษาในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองนี้ยังเป็น ช่วงเวลาที่สำคัญในการผลิตและพัฒนาากำลังคนให้พร้อมรับกับสถานการณ์การเคลื่อนย้ายแรงงาน เสรีในภูมิภาค อาเซียน ตามกรอบความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วย สำหรับยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนาากำลังคนที่สำคัญ ยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะทำให้การพัฒนาและผลิตกำลังคนเป็นไป ตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่วางไว้ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3: เร่งผลิตและพัฒนาากำลังคนด้าน อาชีวศึกษา ทั้งการปรับกระบวนการศึกษา ให้มีความสำคัญกับการศึกษาเพื่ออาชีพและส่งเสริม ค่านิยมด้านการอาชีวศึกษา เพื่อผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพและทักษะในสาขาอาชีพต่าง ๆ เข้าสู่ ตลาดแรงงาน รวมทั้งการพัฒนาระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ตามมาตรฐานสมรรถนะ ด้วย การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์นี้ จะทำให้ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแล้วจนมี ความชำนาญ เชี่ยวชาญ แต่ไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษา ได้ทำการประเมินเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์จากการทำงานเป็นคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อใช้ในการศึกษาในระบบ หรือใช้เทียบระดับ เงินเดือน และเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษานำความรู้และประสบการณ์มาทำการประเมิน เทียบโอนเข้าสู่หน่วยกิต เป็นการยอมรับความรู้และประสบการณ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ` (ธนกร บุตรมั้น, 2253 : 2)

วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี จัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สนองความต้องการของตลาดแรงงานเป็นไปตาม นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในการเพิ่มปริมาณ ผู้เรียนในหลายรูปแบบและวิธีการ ทั้งในการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษา ระบบทวิภาคี นอกจากนี้วิทยาลัยฯ ได้จัดการเรียนสอนนักศึกษากลุ่มแรงงานที่ทำงานในสถาน ประกอบการและมีความรู้และประสบการณ์ทำงานแต่ไม่มีโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านวุฒิ การศึกษา เพื่อการเจริญเติบโตก้าวหน้าในหน้าที่การงาน วิทยาลัยสารพัดช่างจึงได้เปิดการเรียนการ

สอนนักศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ใช้เวลาในการเรียนวันเสาร์ – อาทิตย์ โดยเปิดเรียนจำนวน 4 สาขาวิชา ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกอบด้วย สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาเทคนิคยานยนต์ และสาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง จัดให้มีระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้ที่เรียนจากสถาบันการศึกษาอื่น และระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์งานอาชีพ วิทยาลัยฯ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 จนถึงปัจจุบัน มีการพัฒนา ปรับปรุงมาโดยตลอด การวิจัยครั้งนี้เพื่อต้องการทราบระดับการปฏิบัติ ระดับความเหมาะสมของการดำเนินงานโครงการการจัดการเรียนการสอนกลุ่มนักศึกษาเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อประเมินความเหมาะสมของบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์ และบริบททั่วไปของโครงการ
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงาน เอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หลักสูตรการเรียนการสอน ครูผู้สอน นักศึกษา อุปกรณ์ที่สนับสนุนการเรียนการสอน
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การประเมินเบื้องต้น การเทียบโอนผลการเรียนรู้ การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล
4. เพื่อประเมินคุณภาพของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษา และคุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มประชากรดังนี้
  - 1.1 คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ที่ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างปีการศึกษา 2559-2560 จำนวน 16 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการวิทยาลัย 3 คน ผู้แทนฝ่ายวิชาการ ผู้แทนฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ผู้แทนฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ผู้แทนฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

1.2 ครูผู้สอน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาเทคนิคยานยนต์ และสาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยสารพัดช่าง กาญจนบุรี

1.3 นักศึกษาปัจจุบัน เป็นนักศึกษากลุ่มเรียนเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชา เทคนิคยานยนต์ และสาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2561

1.4 ผู้สำเร็จการศึกษา เป็นนักศึกษากลุ่มเรียนเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ วิชาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาเทคนิคยานยนต์ และสาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2559 – 2560

1.5 ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานต้นสังกัดของนักศึกษาปัจจุบันและผู้สำเร็จการศึกษา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งประเมินโครงการการจัดการเรียนการสอน นักศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี โดยใช้ รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ซึ่งประเมินด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation)
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบถึงคุณภาพในด้านต่าง ๆ ของการดำเนินงานโครงการ การจัดการเรียนการสอนนักศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่าง กาญจนบุรี

2. ผลการวิจัยเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาคุณภาพงานด้านวิชาการ ในการดำเนินงาน โครงการการจัดการเรียนการสอนนักศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ วิทยาลัย สารพัดช่างกาญจนบุรี

3. ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการประเมินโครงการอื่น ๆ ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการวิจัยนี้ตรงกัน จึงได้นิยามความหมายของคำศัพท์ไว้ดังนี้

1. ความรู้และประสบการณ์ หมายถึง ความรู้ความสามารถ ทักษะเจตคติจากการศึกษา การอบรมทั้งในระบบ นอกกระบบจากการประกอบอาชีพ จากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาที่สะท้อนถึงกระบวนการทำงานและการพัฒนาอาชีพ การฝึกอาชีพ การแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ
2. การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าบุคคลที่มีขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถ ทักษะความชำนาญ เจตคติ รวมทั้งทัศนคติ ตามสมรรถนะตรงตามรายวิชา/กลุ่มวิชาที่ขอเทียบโอนหรือไม่ โดยไม่ต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ จึงสามารถเทียบเป็นหน่วยกิตได้ และได้รับการยกเว้นไม่ต้องเรียนในรายวิชาหรือกลุ่มวิชานั้น
3. การโอนผลการเรียนรู้ หมายถึง การโอนผลการเรียนสำหรับนักศึกษาจากสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และหลักสูตรอื่นไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่มีวัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชาใกล้เคียงกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60
4. นักศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ หมายถึง กลุ่มผู้ทำงานที่มีพื้นฐานความรู้และมีประสบการณ์จากการทำงาน ที่เข้าศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยเรียนแบบไม่เต็มเวลาและมีระยะเวลาการศึกษาตามแผนการเรียนที่สถานศึกษาอาชีวศึกษากำหนด